
KOMMUNPOLITISKT PROGRAM 2027-2030

miljöpartiet de gröna
Tyresö

Innehåll

Ett grönare Tyresö	2
Klimatsmarta transporter.....	2
En samhällsbyggnad för framtiden.....	4
Energieffektivisering, förnybar energi, återvinning och cirkulär ekonomi.....	5
En välmående natur.....	6
Ett mänskligare Tyresö.....	7
Socialt stöd	7
God omsorg för äldre.....	9
Hållbar och meningsfull sysselsättning	9
Ett lärande Tyresö	10
Arbetsplats och arbetsmiljö	10
En skola som främjar och fångar upp.....	12
Tillgängligt kultur-, idrotts- och friluftsliv	12
Ett hållbart föreningsliv.....	14
Ett mer inkluderande Tyresö	14
Stärkt lokaldemokrati.....	14
Jämställdhet	15
Tyresö ska vara fritt från rasism.....	15
HBTQI	16
Ett framåtsträvande Tyresö.....	16
Näringslivsutveckling och den gröna omställningen	16
Stärkt beredskap.....	17
Digitalisering, robotisering och AI - nödvändigt och resurskrävande.....	17

Kommunpolitiskt program

Miljöpartiet Tyresö 2026-2030

Vi som delar den här planeten avgör framtiden nu. Vi vet att klimatförändringar och andra miljöhot påverkar människor över hela jorden, även här i Tyresö. Som människor är vi helt beroende av en planet som mår bra och kan ge oss den friska luft, den näringsrika jord och det rena vatten vi behöver.

I dag lever vi i en tid där våra naturresurser används snabbare än de hinner återskapas, samtidigt som många människor känner oro och stress i vardagen. Detta påverkar vår förmåga att må bra och att känna framtidstro.

Vår gemensamma utmaning handlar om att ställa om till ett sätt att leva där vi inte använder mer än vad naturen klarar av att ge, samtidigt som människor får möjlighet att leva rika och meningsfulla liv.

Ett grönare Tyresö

Genom att ta ansvar för både miljön och varandra formar vi en framtid som är hållbar – inte bara för oss som lever här nu, utan även för kommande generationer.

När Miljöpartiet ingick i det kommunala politiska styret 2018-2024 beslutades att Tyresö skulle nå nettonollutsläpp 2030. Vi arbetade fokuserat för att nå detta mål. Under Socialdemokraternas och Moderaternas fortsatta ledning i kommunen har klimatarbetet prioriterats ner. Tiden rinner iväg och målet är svårt att nå utan en tydlig kursändring.

Miljöpartiets fokus är att minska utsläppen, i synnerhet från transporter som är den största utsläppskällan i Tyresö. Vi behöver värna och skydda vår värdefulla natur, både för människors rekreation och för den biologiska mångfalden. För att lyckas behöver vi ha Tyresöborna med oss och ett nytt grönt ledarskap inom klimat och miljö.

Klimatsmarta transporter

För att nå Sveriges och Tyresös klimatmål krävs en stor och snabb omställning av trafiken. Till år 2030 ska 70 procent av Sveriges utsläpp från transporterna bort enligt Sveriges klimatmål. För att lyckas behöver vi en politik som prioriterar de mest miljövänliga trafikslagen: gång, cykel och kollektivtrafik. När fler reser kollektivt eller cyklar använder vi vägar mer effektivt, så att nyttotrafik och den som behöver köra bil slipper fastna i bilköer. När färre behöver en egen bil kan vi också bygga bostäder eller anlägga parker där det idag är parkeringsytor.

Hälsovinster vid minskad trafik är flera - mindre buller och avgaser, färre partiklar och mer rörelse i vardagen. Alla transporter kommer inte att kunna ersättas av gång, cykel eller kollektivtrafik. Den bil- och lastbilstrafik som fortsatt behövs ska ges förutsättningar att ställa om till el och förnybara bränslen.

Kollektivtrafik

- **Utveckla kollektivtrafiken.**
Dialog med regionen om att stärka de tvärgående busslinjerna och busstrafiken till centrala Stockholm. Medverka i dialogen kring Stockholms stads och regionens upprustning av Gullmarsplans bussterminal, för ökad tillgänglighet och trivsel.
- **Skapa bättre framkomlighet för bussarna i Tyresö.**
Bussarna ska inte fastna i bilköer eller vid trafikljus. Det behövs åtgärder för att fler bussar ska kunna komma fram, särskilt på Bollmoravägen och Tyresövägen.
- **Etablera spårtrafik till Tyresö.**
Busstrafiken till och från Tyresö närmar sig gränsen för sin kapacitet. Vid en ökande befolkning kommer spårtrafik att behövas.

Gång och cykel

- **Tjugo procent av resorna i Tyresö ska ske med cykel år 2030.**
Det är målet i den regionala cykelplanen. År 2024 var det 10 procent av resorna som skedde med cykel i Stockholms län, så mycket behöver göras för att nå målet.
- **Bygg ut och integrera cykelvägnätet.**
Det behövs en sammanhängande infrastruktur för cykel, med fler separerade vägar för olika trafikslag, vilket ökar trafiksäkerheten och minskar konflikterna.
- **Skapa sammanhängande och tillgängliga gångvägar.**
Gångvägarna ska vara sammanhängande, ha säkra korsningar med motortrafik och undvika hinder.
- **Utveckla cykelparkeringen.**
Säker och tillgänglig cykelparkering ska finnas vid våra centrum, knutpunkter för kollektivtrafiken, arbetsplatser och skolor.
- **Kommunen som cykelvänlig arbetsplats.**
Kommunen ska agera som föredöme och öka hälsa och produktivitet bland sina anställda genom bland annat låncyklar, tjänstecyklar och bra cykelparkering.
- **Trygga transporter.**
Vi vill att kommunen tar fram en belysningsstrategi för att öka vår gemensamma trygghet, samtidigt som vi värnar den biologiska mångfalden och skapar en hållbar energikonsumtion.

Biltrafik

- **Skapa fler laddplatser för elbilar.**
När fler medborgare och företag använder elbilar måste laddinfrastrukturen utvecklas i samma takt. Det behöver finnas laddplatser både där människor bor och arbetar och på offentliga platser.
- **Skapa möjligheter för privata och kommunala bilpooler.**
Stötta och uppmuntra hyresvärdar och bostadsrättsföreningar som vill satsa på smarta mobilitetslösningar såsom delade bilar och lastcyklar.
- **Öka trafiksäkerheten.**
I bostadsområden, kring skolor och områden där barn rör sig, ska hastigheten anpassas för ökad säkerhet.

En samhällsbyggnad för framtiden

Många i Tyresö och i Stockholmsregionen har svårt att hitta en lämplig bostad, och Tyresö mår bra av fler invånare. Därför behöver vi fortsätta bygga bostäder i Tyresö, men det ska ske på rätt plats och på rätt sätt. Vi ska bygga nära kollektivtrafik och service och på ytor som redan tagits i anspråk.

Vi ska öka valfriheten och minska segregationen genom att bygga blandade typer av bostäder, både i nya områden och när vi förtätar i befintliga områden. Den som är äldre och inte längre kan eller vill bo kvar i sin gamla bostad ska ha goda alternativ att flytta till. Så kan också många större bostäder frigöras för barnfamiljer.

VA-utbyggnaden på Östra Tyresö ska fortsätta, med så låga kostnader som möjligt och med anpassning till de lokala förutsättningarna, samtidigt som vi underlättar för gångcykel och kollektivtrafik. Alternativa och mer småskaliga lösningar för VA ska undersökas. Centrala Tyresö och Trollbäckens centrumstråk ska fortsätta utvecklas i enlighet med översiktsplanen.

Kommunkoncernens samhällsfastigheter och bostäder ska ha lång livslängd, med hållbara material, energieffektiva och fria från skadliga kemikalier. Vi ska bygga innovativt, mer i trä och återbrukade material. Befintliga hus i dåligt skick ska i första hand renoveras och så mycket material som möjligt återbrukas.

- **Bygg för en mångfald av bostadstyper.**
Eftersträva blandad bebyggelse av hyresrätter, bostadsrätter och äganderätter samt komplettera med andra boendeformer såsom kollektivhus och byggemenskaper. För äldre ska det finnas seniorboenden och trygghetsboenden.
- **Bygg bostäder nära kollektivtrafik.**
Prioritera bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen med tillgång till handel, skola, förskola och annan samhällsservice.
- **Utveckla kommunen.**
Fortsätt utvecklingen av centrala Tyresö, Östra Tyresö och Trollbäckens centrumstråk i enlighet med översiktsplanen.

- **Klimatanpassa byggande och infrastruktur.**
Vi behöver ta höjd för kraftiga skyfall och översvämningar. Hårdgjorda ytor ska minimeras. Förstärk vatten- och avloppssystemet och anlägg fler dagvattendammar.
- **Skapa mer grönska i bostadsområden och säkerställ närhet till naturområden.**
Mer grönska i bostadsområden med träd, gröna tak och gröna väggar. Alla boenden ska ha nära till grönområden.
- **Krav på livscykelanalys för nya byggprojekt.**
Alla byggprojekt i kommunen bör ske med krav på livscykelanalys gällande klimat- och miljöpåverkan. Miljöanpassade material och låg energiförbrukning ska främjas.
- **Undvik att ta naturmark i anspråk för byggnation.**
Om naturmark ändå måste exploateras så ska ekologisk kompensation tillämpas. Vi ska inte ta naturmark i anspråk för stora och bilberoende småhusområden.
- **Ett verksamhetsområde med hållbarhetsfokus.**
Lindalshöjden ska bli ett område med hållbarhetsfokus för företag och andra verksamheter.

Energieffektivisering, förnybar energi, återvinning och cirkulär ekonomi

Kommunen handlar varor och tjänster för stora summor varje år. Det ska göras ekologiskt, närproducerat och med social hänsyn, när det är möjligt. Energin till kommunens fastigheter ska användas effektivt och komma från förnybara källor. Den lokala energiproduktionen ska öka.

- **Energieffektivisera.**
Kommunen ska kontinuerligt arbeta för att minska energianvändningen i kommunens byggnader och anläggningar.
- **Bygg mer solenergi och energilagring i Tyresö.**
Samhällsfastigheter bör kompletteras med någon form av energilagring. Kommunen ska aktivt uppmuntra hushåll och fastighetsägare att installera solenergi.
- **Utveckla energi- och konsumentrådgivningen.**
Utveckla och utöka kommunens klimat- och energirådgivning. Utvidga konsumentrådgivning till att omfatta även biologisk mångfald och hållbar konsumtion.
- **Utveckla återbruk och delande i Tyresö.**
Det ska bli lättare att återbruka och dela saker, vilket kan ske genom att utveckla sådana funktioner på kretsloppscentralen i Petterboda eller på andra platser såsom biblioteken.

- **Minska avfallet i kommunens verksamheter.**
Ge råd och stöd till verksamheterna i att minska avfallet och öka återbruket samt utveckla kommunens interna bytesplats för möbler, kontorsutrustning och liknande.
- **Ställ krav på miljömässig hållbarhet vid offentlig upphandling.**
Krav bör exempelvis ställas på hög kvalitet, reparerbarhet, möjlighet att återbruka och materialåtervinna, inga skadliga ämnen.

En välmående natur

Grönska i och runt staden bidrar till en bättre hälsa, ökad trivsel och mindre stress. Det ger också ökad motståndskraft vid ett allt mer oförutsägbart klimat. När djur och växter världen över utrotas i allt högre takt kan vi i Tyresö göra en viktig insats genom att bevara och utveckla våra värdefulla grönområden. Ingen ska ha långt till grönskan i Tyresö.

- **Skydda mer natur.**
Inrätta ett naturreservat i området runt Barnsjön och biotopskydd vid Amaryllis, samt ta fram en naturvårdsplan för Tyresö kommun. Inrätta Tyresös första marina naturreservat.
- **Öka tillgängligheten och kunskapen om naturen.**
Ingen ska ha långt till grönskan i Tyresö och stränderna ska vara tillgängliga för alla. Stärk och utveckla naturskolan och naturguideverksamheten.
- **Mer grönska.**
Fler träd ska planteras och gräsmattor omvandlas till ängsmark för att öka den biologiska mångfalden, stärka vår resiliens och främja trivsel.
- **Stärk våra gröna kilar.**
Genom Tyresö går en av regionens gröna kilar - Tyrestakilen. Tyresövägen utgör en kraftig barriär som försvårar för djur och människor att röra sig i denna gröna kil. Vi vill bygga minst två faunapassager som gör att vilda djur kan passera Tyresövägen.
- **Utveckla lokal matproduktion och odling.**
Ge fler möjlighet till stadsodling, odling på gemensamma eller privata odlingslotter och vid våra torp. Vi ser gärna mer småskalig livsmedelsproduktion i kommunen.
- **Förbättra vattenkvaliteten.**
Arbeta mer aktivt med kommunerna inom Tyrestaåns avrinningsområde för att uppnå och bibehålla god ekologisk status i våra sjöar, och minska belastningen på vår kust. Fisken och kräftorna i våra sjöar ska gå att äta utan risk för hälsan och de ska ha fria vandringsvägar.
- **Minska utsläpp från enskilda avlopp.**
Tyresö kommun ska stödja alternativa miljöanpassade VA-lösningar i områden där det kan förbättra vattenkvaliteten och bidra till minskade investeringskostnader för de boende, jämfört med traditionell storskalig VA-utbyggnad.

Ett mänskligare Tyresö

Alla Tyresöbor, stora som små, ska ha möjlighet att leva ett gott och meningsfullt liv, få delta i samhället och bli bemötta med värdighet och respekt. Den som behöver stöd ska få det. Sociala och ekonomiska förutsättningar ska inte styra människors möjlighet till att leva ett bra liv.

Socialt stöd

Alla människor kan behöva extra stöd under någon period i livet för att klara av en svår familjesituation, ta sig ur ekonomiska bekymmer eller skadliga vanor. Ibland är det tillfälligt, ibland är det mer permanent. Oavsett, när människor av olika anledningar behöver stöd, ska samhället erbjuda bästa möjliga insatser. Vi måste göra allt vi kan för att förebygga att människor hamnar i social utsatthet som till exempel brottslighet eller missbruk.

Stöd för unga

Samhället behöver arbeta aktivt för att förebygga utanförskap och ge stöd till unga i risksituationer, så att de kan få hjälp att komma tillbaka på rätt väg. Vi vill öka kommunens förmåga att ge tidiga och samordnade insatser för barn och unga i behov av stöd och gränssättning. Det kräver en stark elevhälsa och ett kraftfullt förebyggande arbete.

- **Skapa fler familjecentraler.**
Miljöpartiet medverkade till att Tyresö fick sin första familjecentral (Bollmora Familjecentral) under 2024. Vi kommer att arbeta för att fler familjecentraler etableras i andra delar av kommunen.
- **En närvarande socialtjänst i våra skolor.**
Vi vill se stationerade socialsekreterare på Tyresös skolor. Vi vill även stärka samverkan mellan alla förskolor och socialtjänsten för att påbörja rätt insatser i tid. Förtroendet för socialtjänsten ökar om kontakt etableras tidigt och förhindra att större insatser krävs.
- **Brottsförebyggande arbete som gör skillnad.**
Barn och unga ska inte hamna i kriminalitet. Miljöpartiet var drivande i att modellen SSPF (samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid) inrättades i Tyresö. Detta ska fortsatt stärkas i kombination med att kommunens uppsökande verksamheter förstärks.
- **Stötta barn och unga med låg skolnärvaro.**
Mobila skolteamet arbetar idag med att stötta elever att ta sig tillbaka till skolan. Miljöpartiet var drivande i att utveckla verksamheten och vi ser att vi fortsatt behöver stärka stödet så att inga barn faller mellan stolarna.
- **Stärk fältassistenter och uppsökande verksamhet.**
Miljöpartiet var det parti som införde fältassistenter i kommunen. Vi vill fortsätta satsa på fältassistenter och annan verksamhet som gör att fler vuxna kan vara närvarande där barn och unga befinner sig.

- **Inrätta förebyggande familjestöd i hela kommunen.**
Vi vill bredda och tillgängliggöra föräldrastödet så att fler föräldrar nås i ett tidigt skede. Ett stärkt stöd i vardagen minskar behovet av mer ingripande insatser senare.
- **Stärk stödet till familjehemsplacerade barn.**
Vi vill se särskilda satsningar som ger ökat stöd till familjehem och familjehemsplacerade barn under skolgången.
- **Mer trygghet under dygnets alla timmar.**
Vi vill se fler nattvandrare i kommunen, och avtal med fler lokala föreningar. När delar av kommunens offentliga miljöer utvecklas ska det göras på ett sätt som får både barn och äldre att vilja röra sig i området.
- **Samverka med fastighetsägare.**
Utveckla kommunens samverkan med Tyresö Bostäder och fler fastighetsägare för att arbeta brottsförebyggande, både kopplat till unga och till befolkningen i stort.

Stöd till personer med funktionsnedsättning

Alla personer oavsett funktionsvariation ska kunna leva ett fullvärdigt liv och ha möjlighet att påverka beslut som rör vardagen. Personer som har rätt till stöd enligt LSS ska erbjudas en daglig sysselsättning som är meningsfull, rolig och utvecklande. En viktig fråga för Miljöpartiet i Tyresö är stärka stödet till sysselsättning och skapa fler mötesplatser för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

- **Säkra en meningsfull sysselsättning med individanpassat stöd.**
Ingen människa ska definieras av sina svårigheter, utan av sina möjligheter. För en del krävs tid och individanpassat stöd för att komma närmare arbetsmarknaden.
- **Utveckla träffpunkter.**
Utveckla träffpunkter för personer med intellektuell funktionsnedsättning.
- **Öka brukarinflytandet.**
I den kommunala verksamheten ska kraven på delaktighet vara höga och det systematiska arbetet för att säkerställa brukarinflytande ska vara högt prioriterat.
- **Stärk stödet till de som hjälper till med vård av anhörig.**
Vi vill se ett stärkt stöd, exempelvis med utbildning, samtalsstöd och avlastning, till de som hjälper till med vård av anhörig.

Individanpassade boendelösningar

Vi vill hitta fler vägar till egen bostad. Alla har olika behov - och vissa har det svårare att få tag på och behålla en bostad - vilket innebär att vi måste ha olika boendeformer i kommunen för att alla ska ha en plats att kalla hem.

- **Fler boenden med samhällsstöd.**
För personer som inte passar in i dagens boendeformer behövs fler individanpassade boenden, som kombinerar självständighet med tillgång till stöd vid behov, som till exempel kollektiv- och trygghetsboenden med stöd. Tillgången till bostad för personer med funktionsnedsättning ska garanteras.
- **Inför metoden Bostad Först.**
Vi vill införa metoden Bostad Först för att stötta personer i långvarig hemlöshet att få en stabilare livssituation genom bättre förutsättningar att komma till rätta med missbruks- och/eller psykiska problem.

God omsorg för äldre

Gruppen äldre blir allt större i Tyresö. För en hög livskvalitet krävs en meningsfull tillvaro och förebyggande insatser från kommunen. Vi behöver fler mötespunkter och sociala sammanhang med kulturella aktiviteter. Ofrivillig ensamhet ska motarbetas. Vi strävar efter att medborgare ska kunna välja mellan att bo hemma länge eller flytta till ett särskilt boende. Kommunens särskilda boenden ska vara hemtrevliga, stimulerande och trygga.

- **Erbjud fler boendeformer som inte är biståndsbedömda.**
Vi vill säkerställa att det finns fler boendeformer för äldre, som inte kräver biståndsbedömning, för bättre anpassade bostäder och för att underlätta social samvaro och gemenskap.
- **Säkerställ både kommunala och privata utförare.**
Säkerställ tillgången till kommunala vård- och omsorgsalternativ som ett alternativ till befintliga privata vårdgivare.
- **Djur på äldreboenden.**
Erbjud djur, som till exempel vårdhundar, på återkommande besök på äldreboenden för ökad trivsel och meningsfullhet.
- **Inför ny teknik för rätt ändamål.**
Ny teknik av olika slag kan underlätta för vårdpersonal och skapa ökad trivsel för de boende. Men den ska inte ersätta den mänskliga kontakten.
- **Skapa fler träffpunkter för äldre.**
Miljöpartiet vill inrätta fler träffpunkter för äldre, gärna en i varje kommunal.
- **Erbjud ekologisk mat för äldre.**
På boendena och i hemtjänsten ska maten vara god, näringsriktig och med en stor andel ekologiska livsmedel.

Hållbar och meningsfull sysselsättning

Alla ska ha möjlighet till ett tryggt och hållbart arbetsliv. Det handlar om bra villkor, balans i livet och att kunna utvecklas oavsett bakgrund. För att fler ska komma i arbete behövs fler vägar in, till exempel genom arbetsintegrerande sociala företag och insatser som motverkar diskriminering.

Personer som är nya i Sverige ska snabbt kunna etablera sig, och riktade åtgärder behövs för att fler äldre kvinnor ska få möjlighet att arbeta. Inte minst viktigt är att alla grupper ska kunna jobba ända till pensionsåldern, utan att bli utslitna i förtid. Här krävs bättre arbetsmiljöer och arbetstidsförkortning.

- **Fler arbetsintegrerande sociala företag.** Kommunen ska arbeta systematiskt för att öka antalet arbetsintegrerande sociala företag.
- **Arbeta med metoden Finna, få, behålla.** Kommunens arbetsmarknadsåtgärder ska präglas av evidensbaserade metoder. Fokus ska ligga på att komma ut i arbete tidigt och få individanpassat stöd längs vägen.
- **Fler insatser för unga.** Allt för många unga har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. För att bryta utanförskapet vill vi satsa på fler ingångar till arbete, exempelvis genom sommarjobb för alla 16–17-åringar, införande av SAO-jobb och utökade praktik- och lärlingsplatser. På detta sätt ger vi unga erfarenhet, tryggar kompetensförsörjningen och minskar långtidsarbetslöshet.
- **Arbetsinriktad vuxenutbildning.** Satsa på yrkesinriktade program som ger fler personer möjlighet att byta yrke, i nära samverkan med näringslivet. Arbetsinriktad vuxenutbildning är även en nyckel för att både fler nyanlända och arbetslösa ska få ett arbete.
- **Skapa kontaktytor mellan nyetablerade och föreningslivet.** Att delta i föreningslivet kan hjälpa den enskilde individen att förbättra sin svenska, skapa kontakter och utöka sitt nätverk, samt stärka sin psykiska och fysiska hälsa. Tyresö kommun ska främja föreningsverksamhet som ger nyanlända möjlighet till sammanhang.

Ett lärande Tyresö

Förskolan, skolan, fritidshemmen och gymnasiet är nycklar för att skapa ett jämlikt samhälle som ger alla likvärdiga möjligheter. I sin tur bidrar de till att utjämna klasskillnader från en generation till en annan. Kunskap, kreativitet, innovation, demokratiska förmågor och entreprenörskap är avgörande för att hitta nya lösningar på dagens samhällsutmaningar.

För att utveckla förmågorna krävs många trygga vuxenkontakter, som i sin tur behöver goda förutsättningar. Oavsett vilken skola du går på ska du veta att du får en god utbildning och stöd av vuxna på det sätt du behöver. Vi vill att fler skolor ska gå över till tvåläraresystem, där två mentorer har gemensamt ansvar för en helklass. Det ger en flexibilitet i arbetet och skapar möjligheter för att nyttja resurserna på ett effektivt sätt.

Arbetsplats och arbetsmiljö

Skolan är en arbetsplats för både elever och personal och ska vara trivsamt och stimulerande, med säkra utemiljöer. Det är viktigt att kommunen prioriterar satsningar på skolan som stöds av forskning och som tydligt bidrar till social och ekologisk hållbarhet.

För att vi ska ha bra villkor för Tyresös unga behövs bra villkor för de som arbetar med dem. Därför vill vi se åtgärder som främjar skolpersonalens arbetsförhållande.

- **Inför ett tvåläraresystem för bättre villkor.**
Ett tvåläraresystem innebär att två lärare delar ansvaret för undervisningen för samma klass, vilket ger bättre stöd till eleverna och större möjligheter att anpassa undervisningen efter olika behov. Vi vill se att tvåläraresystemet, som delvis införts i Bergfotens och Fårdala Skola, ska finnas på fler skolor i kommunen.
- **Sätt ett maxtak för antal elever i varje klass.**
För att uppnå en bättre arbetsmiljö för elever vill vi se ett maxtak för antal elever i varje klass
- **Fler funktioner i skolan som avlastar lärarens arbete.**
Våra lärare behöver få fokusera mer på undervisning och mindre på administrativa uppgifter. Därför ser vi behov av fler skolbibliotekarier, kuratorer och andra viktiga funktioner som skolan och eleverna är i behov av.
- **Säkerställ giftfria förskolemiljöer.**
Tyresös förskolor ska vara fria från skadliga kemikalier.
- **Erbjud ekologisk och klimatsmart mat.**
Måltiderna i Tyresös förskolor och skolor ska vara varierade, av hög kvalitet och bidra till minskad miljö- och klimatpåverkan. Andelen ekologisk mat ska öka till 60 procent.
- **Utveckla skolgårdar och utemiljöer.**
Eleverna ska ha en utemiljö som skapar trygghet och bidrar till lärande. Vi vill se fler skolträdgårdar och ytor för lek och lärande. Vi vill se en stor andel icke-hårdgjord yta. Naturmaterial ska vara förstahandsvalet för lektytor och redskap. Fler träd behövs också för ökad trivsel, bättre luft, minskat buller och för att få skugga vid värmeböljor.
- **Stärk fritidshemmen.**
Fritidshemmet är en trygg plats för många barn. Det är en viktig del av skoldagen och behöver ha tillräckliga resurser för att hålla hög kvalitet i hela kommunen. Vi vill förbättra förutsättningarna så att personalen räcker till och kan ge barnen stöd och en trygg och meningsfull fritid.
- **Mer rörelse i skolan.**
Vi vill göra satsningar för att barn och unga ska få mer rörelse i skolan.
- **Utveckla skolbiblioteken.**
Vi vill tillsätta mer resurser för att utveckla skolbiblioteken. Vi vill öka antalet skolbibliotekarier och införa metoder för att utveckla barns läslust och läsförmåga. Alla skolor ska ha bemannade skolbibliotek.
- **Säkra skolvägar.**
Fler barn ska kunna gå och cykla till skolan. Det ska vara en trafiksäker miljö runt våra skolor. Hämtning och lämning med cykel ska underlättas och när det sker med bil ska det anpassas så att riskerna för gående och cyklande minimeras.

- **Inför senare start på skoldagen i högstadiet och gymnasiet.**
Forskning visar att tonåringar rent biologiskt har en senare dygnsrytm. Genom att låta skoldagen börja något senare förbättras såväl hälsan som skolresultatet.

En skola som främjar och fångar upp

Att satsa på barn och unga är den viktigaste investeringen ett samhälle kan göra. Skolan ska vara en trygg och meningsfull plats för alla barn, och med goda förutsättningar för lärande. Barn som lider av psykisk ohälsa eller har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF) behöver ofta extra stöd för att må bra.

- **Stärk elevhälsan.**
Alla skolor ska ha tillgång till en stark och tillgänglig elevhälsa. Vi vill se fler kuratorer, skolpsykologer och specialpedagoger så att psykisk ohälsa fångas upp tidigt innan den förvärras. Utveckla den centrala elevhälsan och satsa på att förebygga psykisk ohälsa.
- **Förbättra och utveckla samverkan med Region Stockholm.**
Kommunen ska förbättra och utveckla samverkan med Region Stockholm för att förbättra insatserna från Barn- och Ungdomspsykiatri.
- **NPF-säkra utbildningsverksamheten.**
I Tyresö är skolorna anpassade för att möta elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF). Det är viktigt att verksamheten fortsätter att utveckla sin kunskap och sitt arbetssätt, så att alla elever får rätt stöd och förutsättningar att lyckas.

Tillgängligt kultur-, idrotts- och friluftsliv

Tillgången till kultur, motion och friluftsliv är viktig för att kunna leva ett rikt liv. Vi vill säkerställa att Tyresö erbjuder kultur- och fritidsaktiviteter som utmanar, engagerar, utvecklar och berikar alla medborgare.

Tyresö har ett rikt föreningsliv och i Tyresö ska möjligheterna att utöva lek, idrott och kultur vara för alla. Vi vill att den spontana leken, idrotten och kulturen ska få mer plats i Tyresö. Vi vill bygga nya mötesplatser som bemannade parklekar och platser för spontankultur. Trösklarna in i idrottslivet ska sänkas och möjligheten till en meningsfull fritid ska vara tillgänglig för alla.

- **Stärk kulturskolan.**
Kulturskolan har stor betydelse för ungas utövande av kultur. Vi vill se sänkta avgifter till kulturskolan och utöka prova-på tillfällen.
- **Inrätta parklek.**
Vi vill införa kommunens första parklek för barn i Tyresö Centrum.
- **Inrätta fritidsgårdar för unga i alla kommundelar.**
Vi vill öka tillgången till mötesplatser för unga i alla delar av kommunen.

- **Jämställ fördelningen av pengar till kultur- och fritid.**
Det ska ske en jämställd fördelning av de gemensamma resurserna mellan aktiviteter och föreningar. Vi vill också att alla barn får likvärdig tillgång till Tyresös kultur- och fritidsutbud. Beslut om investeringar ska beakta detta perspektiv.
- **Mer kultur för äldre.**
Kommunen bör stärka kulturutbudet för äldre, både generellt och för äldre på särskilda boenden.
- **Mer offentlig konst.**
Vi vill ha mer offentlig konst i kommunen, gärna konst som går att interagera med, särskilt ur ett barns perspektiv.
- **Skapa platser för spontankultur.**
Fler platser där man kan utöva spontankultur, särskilt semiorganiserad spontankultur som exempelvis öppna scener.
- **Utveckla Fritidsbanken.**
Vi vill fortsätta utveckla Fritidsbanken och undersöka möjligheten till en ytterligare fritidsbank med en mer central placering.
- **Utveckla friluftsliv på vatten.**
Tyresö erbjuder stora möjligheter till friluftsliv, både på land och hav, som fler ska få ta del av. Vi vill samarbeta med båtklubbar för att skapa ett båtliv som utvecklas med hänsyn till våra känsliga kustvatten.
- **Värna Tyresös kulturfastigheter.**
Tyresös torp och gårdar är en oersättlig del av kommunens kulturarv. Ett flertal av dessa kulturfastigheter är i akut behov av upprustning. Vi vill omgående påbörja arbetet med att renovera och levandegöra dessa miljöer. Vi vill starta med Rundmars gård.
- **Utöka Naturguidningen.**
Vi vill öka antalet naturguidningar - för hälsan, kunskap om naturen, vår historia och social samvaro.
- **Ta fram en friluftsstrategi för att fler ska komma ut i naturen.**
Kunskap om naturen ökar människors omsorg om natur, miljö och allemansrätten och kan därmed bidra till att skydda viktiga natur- och kulturvärden. Genom att öka människors förmåga att vistas och klara sig i naturen stärks samhällets beredskapsförmåga. Ett aktivt friluftsliv stärker den fysiska och psykiska hälsan och minskar ensamhet.
- **Bygg tillgängliga toaletter.**
Vi vill se fler toaletter och vattenhål i anslutning till spontanidrott och naturreservat.

Ett hållbart föreningsliv

Föreningsliv är bildande, och lärande i alla dess former har en viktig plats i samhället och är mer eller mindre alltid närvarande i våra liv. Allt handlar inte om formella betyg, ökad produktivitet eller ökad anställningsbarhet. Andra faktorer av lärande är inriktat mot stärkt demokrati och personlig utveckling. Individer som känner sig bekräftade, delaktiga och inkluderade i samhället bidrar till stärkt demokrati, och ett bättre samhälle för alla.

- **Erbjud lokalt aktivitetsstöd upp till 25-årsåldern.**
Generellt är lokalt aktivitetsstöd till aktiviteter för målgruppen unga upp till 25 års ålder, men i Tyresö gäller det enbart upp till 20.
- **Skapa en fond för jämlikt deltagande.**
För många föreningar, inklusive idrottsföreningar, är kommunens föreningsstöd av stor vikt. Vi vill se en modell där större idrottsföreningar får krav på sig att ha en social fond, för att de ska få ta del av kommunens föreningsbidrag. En social fond innebär att föreningen kan stötta barn och unga som har svårt att betala för exempelvis terminsavgifter och idrottsutrustning.
- **Inför riktade bidrag för miljöförbättrande insatser.**
Föreningar som gör miljöförbättrande insatser bör däknna få riktade bidrag.

Ett mer inkluderande Tyresö

För oss gröna är demokrati en grundläggande princip som ska utgöra hela samhällets fundament, inte bara något som sker vid valurnan var fjärde år. Vi måste skapa delaktighet i de beslut som påverkar oss alla genom att aktivt bjuda in till dialog och medverkan i viktiga beslut. Alla människor ska mötas med respekt och omsorg i Tyresö, för att kunna delta fullt ut. Miljöpartiet arbetar för att avskaffa alla former av diskriminering - oavsett etnicitet, ålder, kön, sexuell läggning, könsidentitet, funktionsnedsättning och trosuppfattning. Makt och resurser ska fördelas rättvist. Mångfald är en gemensam tillgång.

Stärkt lokaldemokrati

Vi vill utveckla den lokala demokratin och möjliggöra att fler medborgare kan komma med förslag på förbättringar och idéer. För oss är det särskilt viktigt att involvera unga.

- **Inrätta ungdomsråd för att stärka ungas delaktighet.**
Unga ska kunna träffas för att diskutera och arbeta med frågor som är viktiga för deras åldersgrupp. Vi vill också fortsätta utveckla Klimatrådet som riktar sig till årskurs 8.
- **Använd medborgarråd i utvalda politiska frågor.**
Kommunen bör skapa forum för att engagera kommuninvånare i fler projekt och initiativ som är av intresse för allmänheten. Exempelvis klimatråd, där representanter ger oberoende råd och uppföljning kring hur Tyresös klimatmål ska nås och hur klimatpolitiken kan stärkas.

- **Säkerställ tillgänglig samhällsinformation för alla.**
Vi vill förbättra tillgången till samhällsinformation i hela kommunen, exempelvis genom fler anslagstavlor, stärkta digitala kanaler och bättre möjligheter för föreningar och arrangörer att nå ut med aktiviteter och viktig information.
- **Stärkt och tillgänglig samhällsvägledning.**
Vi vill anställa samhällsvägledare placerade nära Tyresöborna som kan hjälpa och guida den som har frågor om hur man sköter saker som bankärenden, myndighetskontakter och jobsökande. En del av den verksamheten kan placeras på biblioteken, som idag tar emot många frågor av det slaget. Med samhällsvägledare på biblioteken så kan bibliotekarierna fokusera bättre på sina huvuduppgifter.

Jämställdhet

Jämställdhet är en fråga om frihet och att kunna leva sitt liv fullt ut. Vi vill ha ett Tyresö där ingen fruktar för sin säkerhet, där samtycke är norm, våld aldrig ursäktas och där alla barn växer upp i en kultur av respekt snarare än kontroll. Vi måste tydligt agera mot våldsutövare, inte begränsa offrens frihet. Resurser till skydd och stöd för kvinnor och barn är nödvändiga.

Vi vill förbättra både arbetsvillkor och arbetsmiljön inom kvinnodominerade yrken. Lönegap och höga sjukskrivningstal är exempel på olika uttryck för en ojämlik arbetsmarknad.

- **Förkorta arbetstiden.**
Det har gått mer än 50 år sedan 40-timmarsveckan infördes. Vi ser kortare arbetstid som en möjlighet för bättre livskvalitet och balans mellan arbete och fritid. Att sänka normalarbetstiden till en 35-timmars arbetsvecka är ett viktigt steg, men vår vision är en fyradagarsvecka. Det vill vi göra på nationell nivå men vi vill gå före i Tyresö kommun. Förkortad arbetstid är särskilt viktigt inom kvinnodominerade yrken.
- **Säkra en stabil finansiering av Tyresö kvinno- och tjejjour.**
Att Tyresö har en lokal verksamhet som stödjer och kompletterar de offentliga verksamheternas arbete mot våld i nära relationer är viktigt för ett tryggare Tyresö.

Tyresö ska vara fritt från rasism

Rasism begränsar människors frihet och trygghet och tar sig olika uttryck i samhället. Arbetsmarknaden präglas idag av en stor ojämlikhet kopplad till hudfärg och etnicitet. Grogrunden för rasism och diskriminering minskar i samhällen som aktivt arbetar för sammanhållning, trygghet och jämlikhet.

Sveriges fem erkända nationella minoriteter: samer, romer, judar, sverigefinnar och tornedalingar ska få sina rättigheter, sina språk, sin kultur och sin historia respekterade och skyddade.

- **Rätt till minoritetsspråk.**
Barn i Tyresö ska ha rätt att fullt ut lära sig sina minoritetsspråk och ges tillgång till kultur på minoritetsspråk.
- **Stärk arbetet mot hudfärgsbaserad rasism och diskriminering.**
Tyresö kommun som arbetsgivare bör stärka sitt arbete för att minska ojämlikheten på arbetsmarknaden.

HBTQI

Alla människor ska kunna uttrycka sin kärlek, sexualitet och identitet utan risk eller rädsla för våld eller diskriminering. Alla familjer ska ha lika rättigheter, oavsett hur de ser ut, och barn ska ha rätt till alla sina föräldrar. Vi vill ha ett Tyresö som står upp för dessa rättigheter året runt.

- **HBTQI-certifiera kommunens skolor.**
Kompetenser inom normkritik och HBTQI är särskilt viktiga inom skolan för att se till att alla barn och unga stärks utifrån sina egna villkor. Vi vill se ett liknande mål som Stockholms Stad, som har mål om att HBTQI-certifiera alla skolor innan 2030.
- **Genomför utbildningsinsatser inom HBTQI för kommunal hemtjänst och boenden.**
Även HBTQI-personer åldras eller har funktionsnedsättningar. Personalen som bemöter dem ska ha grundläggande kunskaper om HBTQI.

Ett framåtsträvande Tyresö

Näringslivsutveckling och den gröna omställningen

Näringslivets utveckling är central i den gröna omställningen. För att företag ska kunna bidra med nya idéer och hållbara innovationer behövs ett gott företagsklimat där företagare får stöd och kan växa. Det finns också ett ökande behov av socialt företagande som skapar fler vägar in på arbetsmarknaden. Därför behövs tydliga stödstrukturer och samverkan som ger både traditionella och sociala företag goda möjligheter att utvecklas.

- **Öppna ett innovationscentrum.**
Utred möjligheten att öppna ett innovationscentrum med fokus på socialt och hållbart företagande. Genom insatsen ges företag möjlighet till utbildningar och workshops om cirkulär ekonomi, hållbar affärsutveckling och klimatanpassning, samt möjlighet till kunskaps- och erfarenhetsutbyte med andra företag.
- **Stärk stödet från kommunen.**
Vi vill se en tät, samordnad och systematiserad dialog mellan kommunen och företagen, så att företagare känner ett stöd från kommunen. Den som vill starta ett företag ska kunna få rådgivning av kommunen.

- **Etablera nätverk med fokus på återbruk och hållbarhet.**
Kommunen bör underlätta för företagen att ställa om till hållbara och cirkulära affärsmodeller. Ett nätverk bör etableras för företag inom återbruk och cirkularitet
- **Fler ytor som främjar nätverkande och samskapande.**
Undersöka behov av och eventuellt skapa fler arbets-/mötesplatser såsom coworking-ytor, då de främjar nätverkande och samskapande.

Stärkt beredskap

Tyresös närhet till huvudstaden gör kommunen viktig för totalförsvaret och kräver att planeringen för det civila försvaret ligger långt fram. Det försämrade säkerhetsläget innebär ett behov av stärkt kommunövergripande ledning och ökade resurser till beredskapsarbetet inom bland annat skola, VA, socialtjänst och räddningstjänst.

Digitaliseringen och införandet av AI blir samtidigt allt viktigare för att hantera arbetskraftsbrist och effektivisera manuella processer. Men utvecklingen innebär också ökade cyberrisker, vilket ställer högre krav på robusta och säkra IT-system. Tyresö behöver kunna upprätthålla samhällsviktiga funktioner på en acceptabel nivå oavsett situation – vid kris, höjd beredskap eller krig.

- **Mer resurser till samhällsviktiga verksamheter.**
Resurser ska tillföras samhällsviktiga verksamheter, så planering och investering i redundans kan genomföras.
- **Övningar i krisberedskap**
Övningar ska genomföras regelbundet på olika nivå i kommunen. Övningarna ska genomföras på olika nivåer - i samverkan med andra civilförsvarsaktörer, bostadsrättsföreningar, fastighetsägare med flera.
- **Utbilda personal i IT-säkerhet.**
All personal ska vara väl utbildade i IT-säkerhet och följa kommunens riktlinjer.
- **Erbjuda laddning och internet vid trygghetspunkter.**
Erbjud laddning av mobiler och satellitbaserat internet på kommunens trygghetspunkter. Kommunen ska säkerställa att trygghetspunkterna, utöver att tillgodose grundläggande fysiska behov, även erbjuder möjlighet att ladda mobiler och använda satellitbaserat internet.

Digitalisering, robotisering och AI – nödvändigt och resurskrävande

I Tyresö ska digitala system och AI användas på ett genomtänkt, säkert och effektivt sätt. Det växande behovet av att effektivisera arbetsprocesser och hantera bristen på kvalificerad arbetskraft gör digitalisering, robotisering och AI till viktiga verktyg för framtidens kompetensförsörjning.

Införandet av nya digitala processer kräver dock betydande investeringar. Därför är det viktigt att genomföra tydliga behovsanalyser för att kunna prioritera vilka digitaliseringsprojekt kommunen ska satsa på. Fokus bör ligga både på kvalitetsförbättringar och på att möta ökade behov med begränsade personella resurser.

Digital utveckling innebär samtidigt risker som behöver hanteras. Ökad användning av digitala system ställer högre krav på att kommunens IT-tjänster har god tillgänglighet, hög säkerhet och tillräcklig kapacitet. Den digitala omställningen ökar även sårbarheten, vilket gör att både tekniska system och personalens kompetens inom IT-säkerhet måste stärkas.

Det är därför avgörande att avsätta tillräckliga resurser för säkerhet, drift och utbildning – särskilt i samband med investeringar i nya system.

- **Stärka säkerheten vid införande av nya IT-system.**
Säkerställ noggrann utredning och planering vid införande av nya digitala system och AI. Det ska läggas en stor vikt vid teknisk säkerhet och utbildning av personal, utöver den administrativa fördelen av användandet.
- **Fokusera på kvalitetshöjande av kommunala tjänster.**
Målet är att ha system som höjer kvaliteten på kommunens tjänster, samt system som möter ökade behov med begränsade personella resurser. Myndighetsutövning måste vara rättssäker, även om AI har använts som en del i arbetet.